

Съпоставително езикознание

СПИСАНИЕ НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
XLVII, 2022, № 1

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪПОСТАВИТЕЛНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

- Христина Г. Марку – За глаголният вид в българския език, разположен между славянския и гръцкия аспектуален тип 5
Yana Sivilova – A Geographical Map of the Phrase (Part 1) 18

ДИСКУСИИ, ОБЗОРИ И НАУЧНИ СЪОБЩЕНИЯ

- Димка Савова – Обективна и субективна предикативна структура и предикативни отношения в българском языке 32

ПО ПОВОД НА...

- Петя Асенова – „Може ли, *ки*? Не знам, *ки*!“. 160 години от написването на Търлиското евангелие (1861) и 100 години от издаването му (1920) от Любомир Милетич 55

РЕЦЕНЗИИ И АНОТАЦИИ

<i>Е. Сорочяну. Хлеб в народной культуре гагаузов: этнолингвистическое исследование (Иванна Банкова)</i>	72
<i>G. Dziamska-Lenart, Ew. Woźniak-Wrzesińska (ed.). Słownik frazeologiczny z ćwiczeniami dla uczących się języka polskiego jako obcego (Жана Станчева)</i>	80
<i>М. Димитрова, Т. Тодорова, Д. Мирчев, Б. Айвазов, В. Димитров, М. Георгиева. Специализиран български език за чуждестранни студенти по медицина (Недка Гарибова)</i>	83

ГОДИШНИНИ

Екип на катедра „Езикознание“ – <i>Катедрата по езикознание</i> на Софийския университет на 100 години!	86
Милена Йорданова – Димитър Веселинов на 60 години	93
Милена Йорданова – Пълна библиография на трудовете на Димитър Веселинов.	96

ХРОНИКА

Енчо Тилев – Юбилейна научна конференция <i>Паисиеви четения</i>	115
Татяна Лекова – Международна научна конференция <i>Българският език, литература и култура – пътица през мултикултурния свят</i> (Неапол, 18–21 ноември 2021)	118

IN MEMORIAM

Лилия Илиева – Славчо Петков (1933–2022)	123
Мария Атанасова – Лудвиг Селимски (1939–2022)	126
Красимира Алексова – Руселина Ницолова (1940–2022)	129

Нашите автори в броя	132
--------------------------------	-----

СОДЕРЖАНИЕ

СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

- Христина Г. Марку – О глагольном виде в болгарском языке, расположенном между славянским и греческим аспектуальными типами. 5
Yana Sivilova – A Geographical Map of the Phrase (Part 1) 18

ДИСКУССИИ, ОБЗОРЫ И НАУЧНЫЕ СООБЩЕНИЯ

- Димка Савова – Объективная и субъективная предикативная структура и предикативные отношения в болгарском языке. 32

ПО ПОВОДУ...

- Петя Асенова – „Може ли, *ки*? Не знам, *ки*!“. К 160-летию написания Тырлического евангелия (1861) и 100-летию его издания (1921) Любомиром Милетичем 55

РЕЦЕНЗИИ И АННОТАЦИИ

- Е. Сорочяну. Хлеб в народной культуре гагаузов: этнолингвистическое исследование (Иванна Банкова)* 72
G. Dziamska-Lenart, Ew. Woźniak-Wrzesińska (ed.). Słownik frazeologiczny z ćwiczeniami dla uczących się języka polskiego jako obcego (Жана Станчева) 80
М. Димитрова, Т. Тодорова, Д. Мирчев, Б. Айвазов, В. Димитров, М. Георгиева. Профессиональный болгарский язык для иностранных студентов, изучающих медицину (Недка Гарибова) 83

ГODOBЩИНЫ

- Коллектив Кафедры языковедения – *Кафедре языковедения* Софийского университета исполнилось 100 лет. 86
Милена Йорданова – Димитру Веселинову 60 лет. 93
Милена Йорданова – Полная библиография научных трудов Димитра Веселинова. 96

ХРОНИКА

- Енчо Тилев – Юбилейная научная конференция *Паисиевские чтения*. 115
Татьяна Лекова – Международная научная конференция *Болгарский язык, литература и культура – пути в поликультурном мире* (Неапол, 18–21 ноября 2021) 118

IN MEMORIAM

- Лилия Илиева – Славчо Петков (1933–2022) 123
Мария Атанасова – Лудвиг Селимски (1939–2022) 126
Красимира Алексова – Руселина Ницолова (1940–2022) 129
Наши авторы в этом номере. 132

CONTENTS

CONTRASTIVE STUDIES

- Hristina G. Markou – On verbal aspect in Bulgarian, positioned between the Slavic and the Modern Greek aspectual types 5
Yana Sivilova – A Geographical Map of the Phrase (Part 1) 18

DISCUSSIONS, REVIEWS AND ANNOUNCEMENTS

- Dimka Savova – Objective and subjective predicative structure and predicative relations in Bulgarian 32

APROPOS OF ...

- Petya Asenova – „May I, *ki*? I do not know, *ki!*“. 160 years from the writing of the Gospel from Turlis (1861) and 100 years of its publication (1921) by Lyubomir Miletič 55

REVIEWS AND ANNOTATIONS

- E. Sorochyanu*. Bread in the folk culture of the Gagauz: an ethnolinguistic investigation в народной культуре гагаузов: этнолингвистическое исследование (I v a n a B a n k o v a) 72
G. Dziamska-Lenart, Ew. Woźniak-Wrzesińska (ed.). Phraseological dictionary with exercises for learners of Polish as a foreign language (Z h a n a S t a n c h e v a) 80
M. Dimitrova, T. Todorova, D. Mirchev, B. Ayvazov, V. Dimitrov, M. Georgieva. Specialized Bulgarian for foreign students of medicine (N e d k a G a r i b o v a) 83

ANNIVERSARIES

- A team from the Department of Linguistics – *The Department of Linguistics* at Sofia University is celebrating its 100th anniversary! 86
Milena Yordanova – Dimitar Vesselinov a sexagenarian 93
Milena Yordanova – Full bibliography of the works of Dimitar Vesselinov 96

EVENTS

- Encho Tilev – 60th Anniversary Academic Conference: Pasisii Annual Readings 115
Tatyana Lekova – International Academic Conference *Bulgarian language, Bulgarian Literature and culture – roads through the multicultural world* (Naples 18–21 November 2021) 118

IN MEMORIAM

- Liliya Ilieva Лилия – Slavcho Petkov (1933–2022) 123
Mariya Atanasova – Ludvig Selimski (1939–2022) 126
Krasimira Aleksova – Ruselina Nitsolova (1940–2022) 129
Contributors to the volume 132

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК, ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА – ПЪТИЩА ПРЕЗ МУЛТИКУЛТУРНИЯ СВЯТ (НЕАПОЛ, 18–21 НОЕМВРИ 2021)

Татяна Лекова

Неапол

Важно събитие в научния живот на европейските българисти бе организираната от 18 до 21 ноември 2021 г. в Неапол Международна конференция *Българският език, литература и култура – пътища през мултикултурния свят*. Замислена близо две години по-рано от Департамента за литературни, лингвистични и съпоставителни изследвания на университета „Ориентале“ като среща на българисти от различните университети и неколкостранно отлагана поради пандемичната ситуация, идеята успя да привлече за участие в конферентната зала на Ректората на университет „Ориентале“ учени и преподаватели от 23 европейски университети от 13 държави, лектори по български език и култура, студенти от Гърция, Италия, България и Украйна, културни дейци, журналисти и издатели. Научният форум се проведе под патронажа на Н. Пр. Тодор Стоянов, посланик на България в Рим, който лично присъства на откриването на събитието. Партньори на това значимо събитие бяха: Кампус Форли на Болонския университет, Министерство на образованието и науката, Национално издателство за образование и наука „Аз-буки“, Български културен институт в Рим, Асоциация на лекторите по български език, литература и култура, СУ „Св. Климент Охридски“, Асоциация Италия-България, Асоциация за българска култура „Будител“ в Неапол. Като

гост на конференцията бе поканен писателят Георги Господинов, носител на литературната награда „Стрега“ за 2021 г.

Всъщност още в началото на XXI век бяха правени опити за организиране на подобни срещи на специалисти по българистика в Италия, тъй като се отчиташе все по-належащата нужда от по-непосредствено общуване и съвместни инициативи между незначителния в наше време брой учени, занимаващи се със славистика. Преди повече от едно десетилетие колегите Яня Йерков и рано напусналата ни Искра Ликоманова събраха за първи път в Римския университет „Сапиенца“ преподавателите българисти, работещи в Италия, за да споделят своите научни постижения и проекти на конференцията под надслов „В лабораторията на италианската българистика“ (2010), като докладите им бяха публикувани в посветения на българистичния форум брой на сп. „Ricerche slavistiche“.

Важна стъпка в това отношение бяха и организираните четири години подред Дни на българската култура „Познаваш ли България? (Conosci la Bulgaria?)“ от колегите от Департамента за устен и писмен превод на Болонския университет във Форли. Инициативата, създадена от Лектората по български език, литература и култура в Болонския университет, постави началото на „италианските“ срещи на лектори и студенти българисти. Въз-

становен бе и конкурсът за млади преводачи от български на италиански език „Леонардо Пампури“.

През последните години с намаляването на интереса към изучаването на южнославянските езици и литератури в Италия и в Европа все по-осезателно се чувстваше нуждата от актуализиране на методиката и търсене на нови подходи за привличане и мотивиране на студентите в изучаването на българския език, както и модернизиране на обучението в епохата на дигиталните технологии. Беше назрял моментът за дискусия върху проблемите и перспективите пред преподавателите, изследователите и специалистите българисти. Инициативата да се съберат изследователи и преподаватели по българистика, беше поета от Департамента за литературни, лингвистични и съпоставителни изследвания на Неаполския университет „Ориентале“, съхранил осемдесетгодишната традиция на преподаване на български език и литература. В него изучаването на българския език, водещо началото си още от тридесетте години на ХХ в. със семинарни занятия по български език, получава официален статут на академична катедра, заедно с полски, по време на войната, през есента на 1942 г., по инициатива на уважавания учен, литературен критик и преводач проф. Енрико Дамяни (1892–1953). Енрико Дамяни – известен славист и българист, е създател на Катедрата по славянски литератури в университета „Сапиенца“ в Рим още през далечната 1929 г. Именно той е ученият, който също през 1942 г. основава и Катедрата по италианската филология в Софийския университет.

Основен организатор на Международната научна конференция беше Катедрата по български език, българска литература и славянска филология на университет „Ориентале“. Сред пока-

нените бяха специалисти по български език, литература и култура и колеги, които се занимават със съвременни, славянски и други езици и литератури. Срещата имаше за цел да се инициира диалог с културите на различните народи и да се отворят полета за дискусия, съпоставка и дебат в няколко направления на изследване:

– равностметка и перспективи на българистиката в Италия и в другите страни на Европа, в които се преподава български език; дебат за научните постижения на италианските и чуждестранните българисти; новите методически подходи в националната и чуждестранната българистика; съвременното състояние и новите изследователски тенденции; културни, имагологични, преводачески изследвания и други изследователски дисциплини, като литературна критика, обща лингвистика, езикознание, глотодидактика, компаративистика, антропология, социология, история, изследвания върху традиционни и дигитални медии, кино и театър;

– българистиката пред предизвикателствата на ХХI в. (българският език, литература и култура в контекста на световните трансформации; българският език, литература и култура и новите медии; българската съвременна литература и емиграционна литература; литературният превод; положението на преподаването на българския език в славянските страни и в Европа, промени в съвременните езици; българският език в други езикови и културни контексти, рецепция и културно посредничество; проблеми на идентичността, стереотипи);

– преподаването на български език (академично преподаване на българския език като втори или избираем в съвременните условия; проблеми и перспективи пред лекторатите по български език и

култура в Европа; дистанционно обучение по български език; преподаване на българския език като чужд L2; обучение на деца и възрастни от българската диаспора в чужбина).

Научната програма на конференцията беше открита с четири пленарни доклада, които очертаха дискуссионните направления на научните сесии. Амелия Лиचेва (СУ „Св. Климент Охридски“) разгледа политиката и стратегиите на българската държава за представяне на съвременната българска литература на чуждестранната читателска публика, механизмите за рецепцията ѝ в културите на другите народи, постигането на тематична отвореност и близост със „света“. Георги Минчев, доайен на българистиката в университета в Лодз, насочи дискусията в посока на инструментализирането на историографията за политически цели. По-специално той се спря на идеологическата интерпретация на дуалистичната богомилска доктрина след 1944 г. и на нейното приспособяване към актуалните политически модели на епохата на социализма. Докладът на Марина ди Филипо (Университет „Ориентале“, Неапол) насочи вниманието на участниците към учебното съдържание в изучаването на руския език като чужд от студенти от начално равнище до равнище B1. Петя Осенова (СУ „Св. Климент Охридски“) представи мисията и целите на магистърската програма *Трансграничната българистика* в съвременния образователен и социален контекст и на нейния интердисциплинарен характер.

В първата научна сесия бяха включени доклади в направлението *Български език като чужд: методически траектории*. По време на сесията бяха представени редица доклади, акцентиращи върху въпросите на езиковото обучение на

студентите. Надежда Сталянова и Елена Крейчова подчертаха необходимостта от дидактическите ресурси за изучаване на български език като чужд за напреднали; Лоренцо Тестини (Форли) изложи проблемите пред италианските слависти при преподаването на български език на студенти с италиански майчин език и необходимостта от подходящи дидактически материали за обучение; Мая Падешка обоснова тезата, че овладяването на синтактични познания за структурата на фразата трябва да започне още от началните нива на обучението по български език, като чрез този синкретичен подход се усвояват явления от морфологичен, морфосинтактичен и лексикален характер. Биляна Тодорова и Гергана Пъдарева-Илиева споделиха опита си при организирано обучение по български език на чуждестранни студенти; Йорданка Велкова (Лондон) изтъкна като целесъобразно въвеждането на мнемонични техники и похвати при преподаването на български език на английски студенти; Антония Радкова (Лисабон) и Ивана Давидков (София) подчертаха важността от създаване на единни прагови равнища в преподаването на български език като чужд и представиха идеите си за оптимизиране и сертифициране на учебното съдържание в тях; Илияна Димитрова (Велико Търново) и Илияна Генов-Пухалева (Варшава) анализираха някои аспекти на поднасянето на социокултурна информация при усвояването на българския език като чужд.

Втората научна сесия – *Литература и култура: изследователски подходи*, представи многообразие от наблюдения върху различни аспекти в обучението по българска литература в генеалогичен и съпоставителен план. С интерес

бе посрещнат докладът на Стилиян Стоянов (ЮЗУ „Неофит Рилски“) за литературния центризм като проблем при възприемането на българската литературна класика при обучението на чуждестранни студенти. Националната литература традиционно се поставя в неразривна връзка с националната история, от литературното произведение се очаква да създаде светоусещане, чрез образи и сюжети, за национално време и пространство, да изгради граждански добродетели и ценностна система. Тези ограничаващи фактори в интерпретацията на художествения текст създават значителни проблеми, когато българската литература трябва да се преподава на студенти, които са извън националния български контекст, заключи авторът.

В научната секция бе отделено внимание и на съпоставителните литературни изследвания в докладите на Александър Панов, лектор в Болонския университет, Йордан Ефтимов и Димитър Камбуров (Дъблин).

На въпросите на мултикултурността и литературното посредничество бяха посветени няколко доклада: на Антонета Алипиева (Белград), Таня Стоянова (Солун), Цветана Георгиева (УНИБИТ София), Младен Влашки (Фрайбург).

Третата научна сесия *Езикът – теоретични и приложни траектории* беше посветена на специфични лингвистични проблеми. Изнесените в тази секция доклади засягаха конкретни системноезикови явления в съвременния български език, морфологични, синтактични и лексикални стратегии, метамоделни и базисни данни, въпроси от историята на българския език, проблеми на нормата и узуса, социокултурни и социолингвистични аспекти при усвояване на българска фразеология, стилистични явления. Доклади

представиха Светлана Славкова (Болоня, Форли) и Галина Петрова (Бургаски свободен университет) по въпроси на семантиката; Руска Станчева (БАН) за йерархизирането на граматичните норми; Ласка Ласкова (СУ „Св. Климент Охридски“) за стандартите за маркиране на изрази за време и събития в текст; Георги Христовски (Лисабон) за фонетичната епентеза в българския език; Андреана Ефтимова (СУ „Св. Климент Охридски“) за достоверността на медийния текст; Деница Димитрова (СУ „Св. Климент Охридски“) за тенденциите в устната българска реч; Катажина Попова (Бургаски свободен университет) за въвеждане на фразеологията в чуждоезиковото обучение; София Мицова (ЮЗУ „Неофит Рилски“) за езиковите процеси в младежкия сленг.

Научната програма продължи с доклади в четвъртото тематичното направление *Литературни и културни проекти. Антропология и фолклор*. Ивица Бакочич запозна участниците с курса по българско кино, организиран в университета в Загреб. Гинка Бакърджиева (Прага) представи свои наблюдения в областта на превода на български антропоними и топоними на чешки език; Венета Янкова (Будапеща) и Мария Жерева (СУ „Св. Климент Охридски“) говориха за историческите връзки между българския и унгарския народ, а Григор Григоров (Сегед) разказа за медицински рецепти, открити в средновековни български ръкописи.

Важна част от програмата на научната конференция бе проведената Кръгла маса на тема *Лекторатите – лаборатории за съвременна българистика* с участието на представители от МОН и лектори по български език, литература и култура от Атина, Будапеща, Лисабон,

Неапол, Форли, Лондон, Дъблин, Сегед, Белград, Солун, Фрайбург, Прага, Кьолн, Мелитопол. Освен поставянето и обсъждането на конкретни проблеми, свързани с организацията, дейността, функциите и мисията на лекторатите в задграничните университети, Кръглата маса даде възможност да се представят редица проекти, постижения, научни прояви на лекторите и на техните студенти. С голямо внимание бяха посрещнати изказванията на Генчо Банев (Атина), Красимира Колева (Мелитопол) и Илиана Чекова (Кьолн), които представиха богата проектна дейност и иновации в работата със студенти българисти. Проведената дискусия още веднъж потвърди необходимостта от целенасочена държавна политика за поддържане и подкрепа на задграничната българистика и по-специално – на лекторатите, които, поради своята специфика, все повече се налагат като „лаборатории“, от които тръгват редица иновации и тенденции в чуждестранната българистика.

Специална сесия беше отделена за докладите на студенти, изучаващи български език, участвали и наградени в конкурси за млади изследователи и преводачи. Участие в сесията взеха Ребека Джили, докторант по руски език в СУ „Св. Климент Охридски“, Фабио Теларико и Федерико Донадио, студенти от университета „Ориентале“; Карина Топович от лектората по български език в университета в Мелитопол, Украйна, както

и студентите от Атинския университет с ръководител ас. Генчо Генчев: Манолис Марагос, Анти Карайти, Екатеринбург, Катерини Марагудаки, Алфия Хусайнова, Хрисула Кирицу, Севастиани Данали.

Впечатляващо бе разнообразието в подходите на участниците в международната конференция по българистика, но най-същественото е, че форумът даде възможност за конструктивен диалог и размяна на информация и мнения, установявайки по такъв начин връзка и обмен на идеи между най-различни направления в диахронното и синхронното изследване на българската култура и книжовност. Поради значимостта и разнообразието на представените теми и многостранността на извършените интердисциплинарни изследвания проявата бе проследена с особен интерес както от учени и изследователи, така и от студенти, специализанти и докторанти от университетите в Италия, които, макар и дистанционно, активно участваха в заседанията на научния форум.

Татяна Лекова
e-mail: tlekova@yahoo.it
Università degli Studi di Napoli
“L’Orientale”
Dipartimento di Studi Letterari, Linguistici
e Comparati
Via Duomo 219,
Palazzo Santa Maria Porta Coeli
Napoli 80139, Italia